

OCHRANNÉ OPATŘENÍ ZABEZPEČOVACÍ DETENCE

Republikový výbor pro prevenci kriminality
Ministerstvo vnitra
odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality
Praha, 17. října 2017

PhDr. Václav Jiříčka, Ph.D.
Psychologické pracoviště
Vězeňské služby ČR

2009: ZÁKON O DETENCI

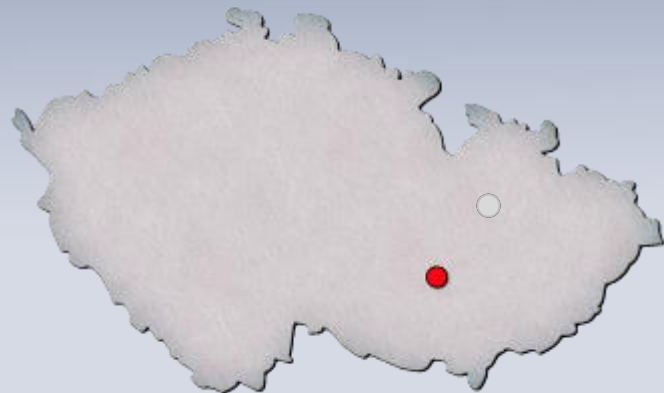
- **1. 1. 2009 - zákon č. 129/2008 Sb.**, o výkonu zabezpečovací detence...
- ochranné opatření pro **osoby s vysokou mírou nebezpečnosti** pro společnost, jejichž duševní stav trvale či dočasně způsobuje, že se opakovaně dopouštějí závažné trestné činnosti;
převážně pro:
  - **vrahy**, kteří mají v životní historii předchozí násilnou trestnou činnost a kteří jsou posouzeni jako nebezpeční,
  - **sexuální devianty**, u nichž prokazatelně opakovaně selhala ochranná léčba.
- přechodné ustanovení o tom, že dosud nevykonané ochranné léčby, uložené před 1. 1. 2009, se dokončí podle dosavadních právních předpisů, brzy **neodpovídalo realitě** (*chovanců s přeměněným ochranným léčením byla většina*)

ÚSTAV PRO VÝKON ZABEZPEČOVACÍ DETENCE BRNO

otevření: 1. 1. 2009

Vězeňská služba České republiky

PŘEDPOKLADY PRO ULOŽENÍ ZABEZPEČOVACÍ DETENCE

- Subsidiarita k ochrannému léčení
- **Obligaturní uložení (§ 100 odst. 1 TZ)**
  - úmyslný zločin ve stavu zmenšené přičetnosti nebo ve stavu vyvolaném duševní poruchou
  - pachatel činu jinak trestného, který naplňoval znaky zločinu, není pro nepřičetnost trestně odpovědný

PŘEDPOKLADY PRO ULOŽENÍ ZABEZPEČOVACÍ DETENCE

- **Subsidiarita k ochrannému léčení**
- **Obligatoční uložení (§ 100 odst. 1 TZ)**
  - úmyslný zločin ve stavu zmenšené přičetnosti nebo ve stavu vyvolaném duševní poruchou
  - pachatel činu jinak trestného, který naplňoval znaky zločinu, není pro nepřičetnost trestně odpovědný
- **Fakultativní uložení (§ 100 odst. 2 TZ)**
  - pachatel spáchal zločin ve stavu vyvolaném duševní poruchou + jeho pobyt na svobodě je nebezpečný + nelze očekávat dostatečnou ochranu společnosti prostřednictvím ochranného léčení;
  - Pachatel, který se oddává zneužívání návykové látky, znovu spáchal zločin + nelze očekávat dostatečnou ochranu společnosti prostřednictvím ochranného léčení + s přihlédnutím k již projevenému postoji pachatele k léčení

MOŽNOSTI ULOŽENÍ ZABEZPEČOVACÍ DETENCE

- ZD může soud uložit
  - **samostatně,**
  - **při upuštění od potrestání,**
  - **anebo i vedle trestu.**

včetně tří
doživotně
odsouzených

Byla-li zabezpečovací detence uložena vedle nepodmíněného trestu odnětí svobody, vykoná se po výkonu nebo jiném ukončení trestu odnětí svobody.

- ZD **trvá, dokud to vyžaduje ochrana společnosti.** Soud nejméně jednou za dvanáct měsíců a u mladistvých jednou za šest měsíců přezkoumá, zda důvody pro její další pokračování ještě trvají.
- Soud může ZD **změnit dodatečně na ústavní ochranné léčení**, pominou-li důvody, pro něž byla uložena, a jsou současně splněny podmínky pro ústavní ochranné léčení.

2011: ZMĚNA PRÁVNÍ ÚPRAVY

od 1. 12. 2011 (zák. č. 330/2011 Sb.)

- soud může **změnit ústavní ochranné léčení na zabezpečovací detenci i bez splnění podmínek pro uložení ZD**, jestliže uložené a vykonávané ochranné léčení neplní svůj účel nebo nezajišťuje dostatečnou ochranu společnosti,
- ZD lze za výše uvedených podmínek ukládat **nepříčetným pachatelům a pachatelům zneužívajícím návykové látky, kteří se dopustili zločinu**

(tj. úmyslného TČ, na který je stanoven trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby více než 5 let); do té doby ji bylo možno uložit těmto pachatelům pouze v důsledku spáchaného zvláště závažného zločinu (tj. úmyslného TČ, na který je stanoven trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně 10 let)

- Novelizace Instrukce MSp č. 505/2001-Org. („Kancelářský řád“) (část VI. přílohy 8: spádové oblasti pro ústavy VZD)

SHRNUTÍ TYPŮ PACHATELŮ PRO DETENCI

Nepříčetní (trestně neodpovědní)
pachatelé „zločinu“,
jejichž pobyt na svobodě je
nebezpečný

Pachatelé, kteří se zločinu dopustili ve stavu
zmenšené přičetnosti nebo ve stavu vyvolaném
duševní poruchou, jejichž pobyt na svobodě je
nebezpečný

Pachatelé, kteří se **oddávají zneužívání návykové**
látky a znovu spáchali zločin, *ač již byli pro zločin spáchaný*
pod vlivem návykové látky nebo v souvislosti s jejím zneužíváním
odsouzeni k nepodmíněnému trestu odnětí svobody
nejméně na dvě léta

ROZDÍLNÁ OČEKÁVÁNÍ

LAICKÁ VEŘEJNOST

nebezpeční pachatelé
vražd

nebezpeční pachatelé
sexuálního násilí

pokud možno s recidivou násilí a
sexuálního násilí

ODBORNÁ VEŘEJNOST

závažné poruchy osobnosti

poruchy sexuálních preferencí

mentální retardace

psychóza

zneužívání návykových látek

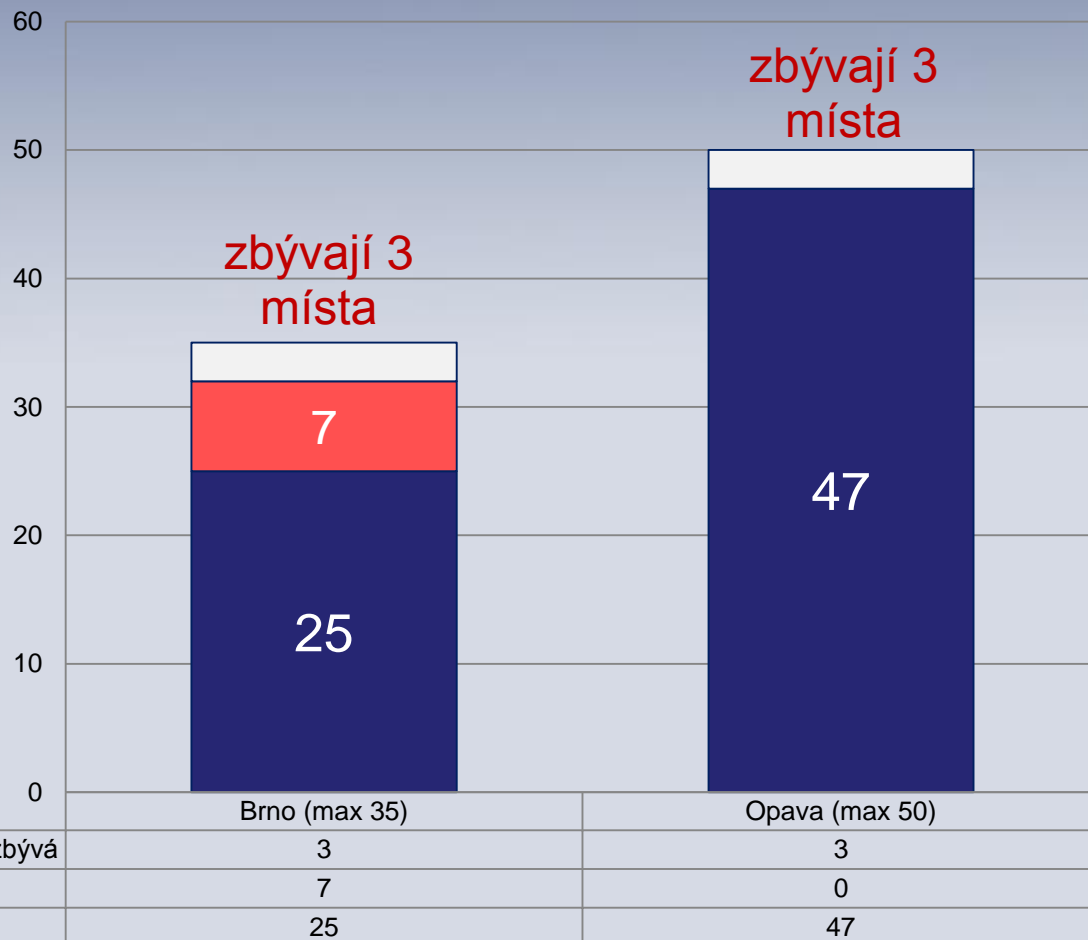
AKTUÁLNÍ STAVY CHOVANCŮ

Opava:

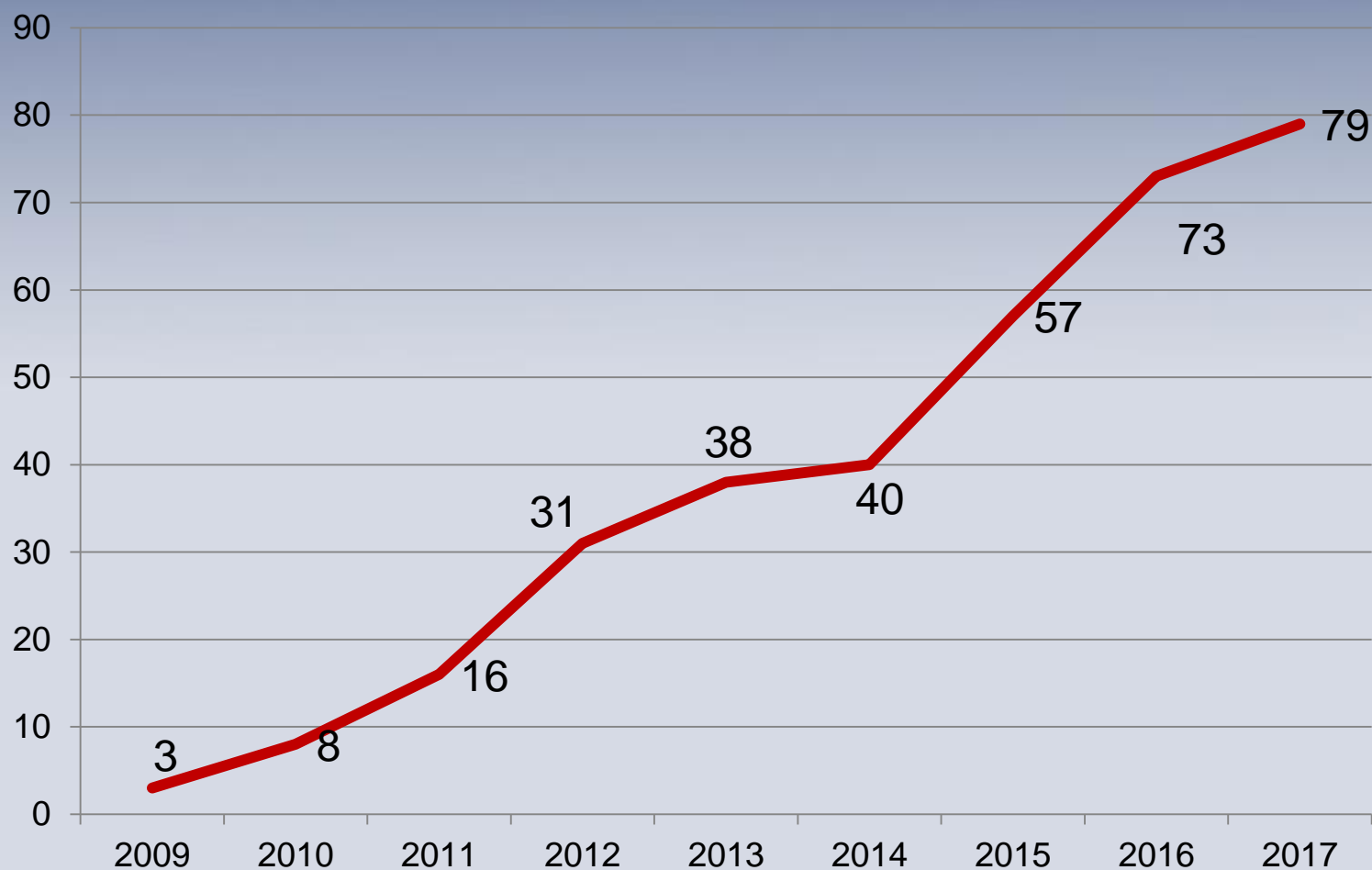
poslední změna 11. 10. 2017
+ 2 chovanci z Brna
- 1 chovanec do Brna

Brno:

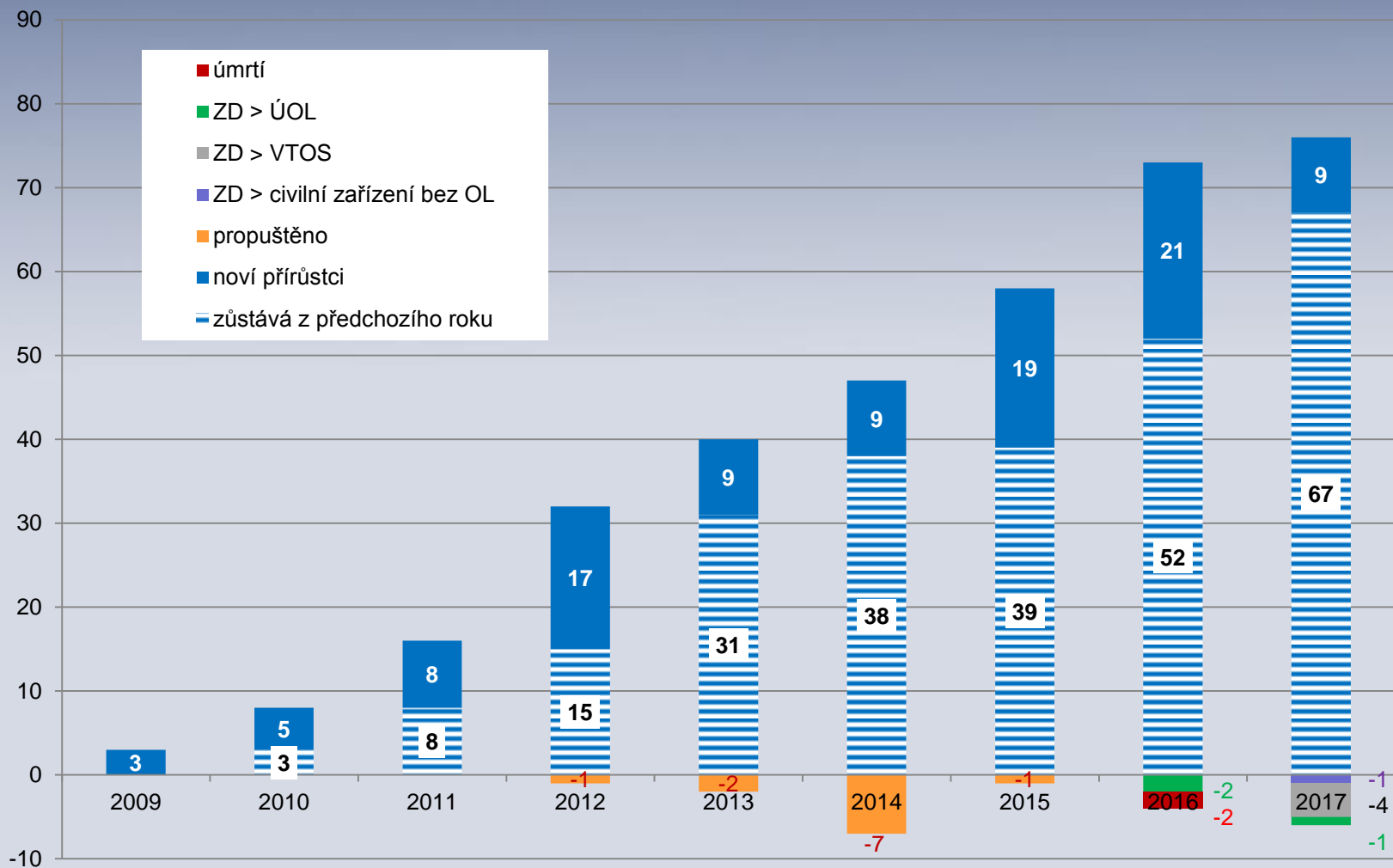
poslední změna 23. 10. 2017
+ 1 chovanec z VTOS
+ 1 chovanka z PN Opava

VÝVOJ STAVU CHOVANCŮ 2009 – 2017 (k 25. 10. 2017)

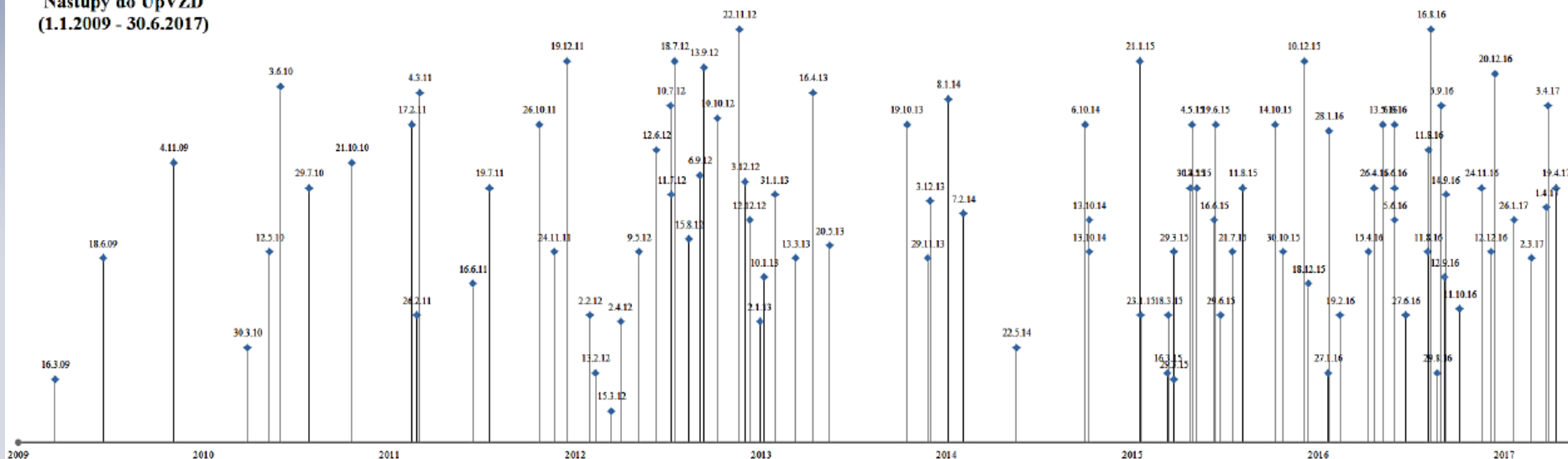

PŘÍRŮSTKY A ÚBYTKY CHOVANCŮ 2009 – 2017 (k 25. 10. 2017)

NÁSTUPY CHOVCŮ 2009 – 2017 (k 30. 6. 2017)

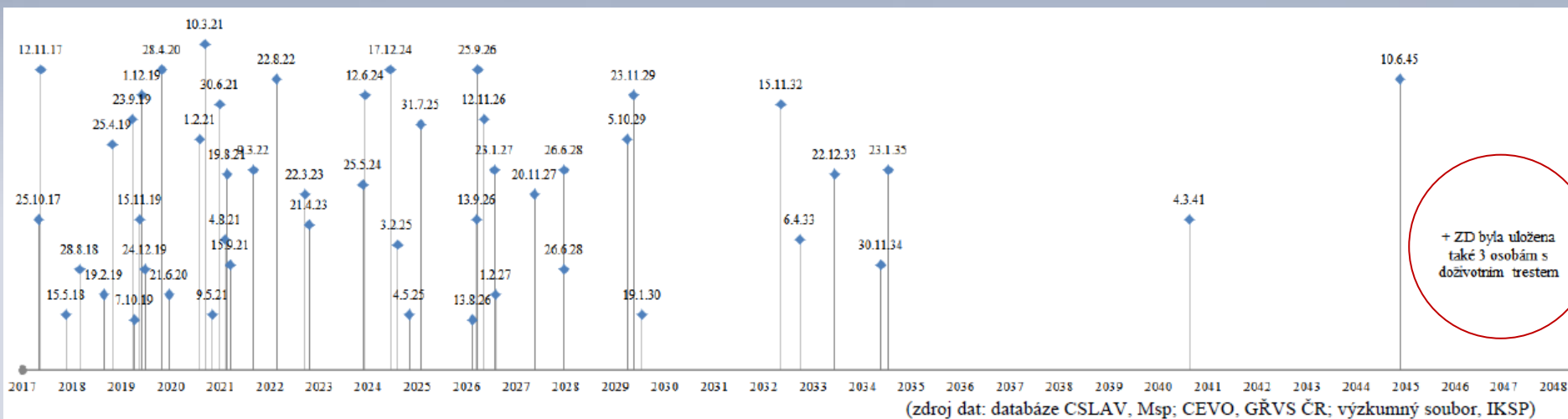
Nástupy do ÚpVZD
(1.1.2009 - 30.6.2017)

(zdroj dat: databáze CSLAV, Msp; CEVO, GŘVS ČR; výzkumný soubor, IKSP)

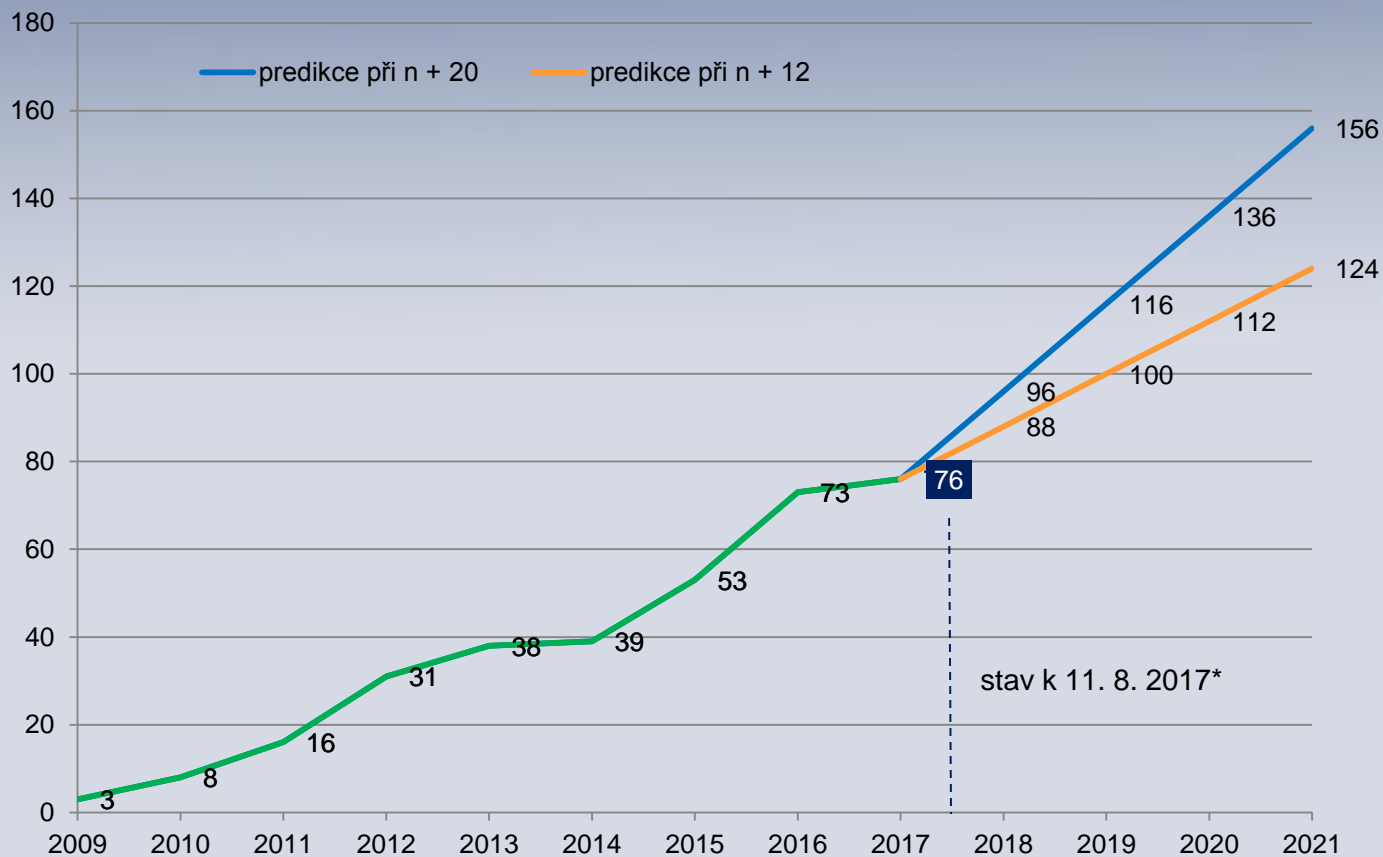
zpracovala PhDr. Šárka Blatníková z Institutu pro kriminologii a sociální prevenci

PLÁNOVANÉ NÁSTUPY CHOVCŮ do r. 2045 (známé k 30. 6. 2017)

zpracovala PhDr. Šárka Blatníková z Institutu pro kriminologii a sociální prevenci

PREDIKCE DALŠÍHO VÝVOJE

* stav k 25. 10. 2017 byl 79 chovanců

Zahájení činnosti:

Aktuální stav:

Aktuální kapacita:

Kapacita po rozšíření:

1. 1. 2009

33 (25m + 7ž)

35

45

Zahájení činnosti:

Aktuální stav:

Aktuální kapacita:

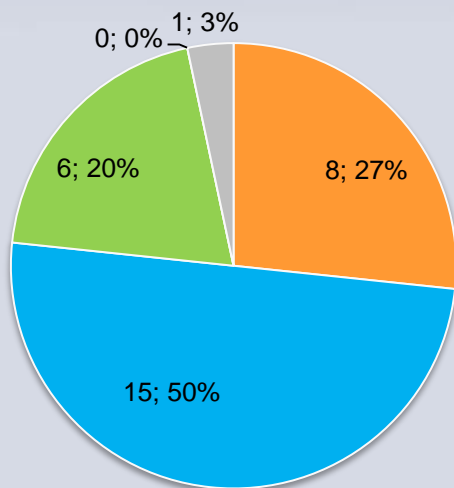
Kapacita po rozšíření:

1. 2. 2013

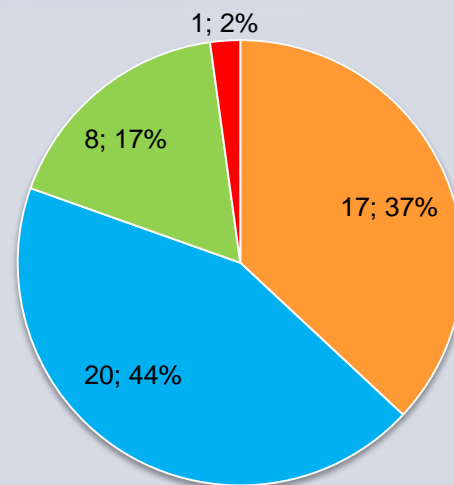
47 m

50

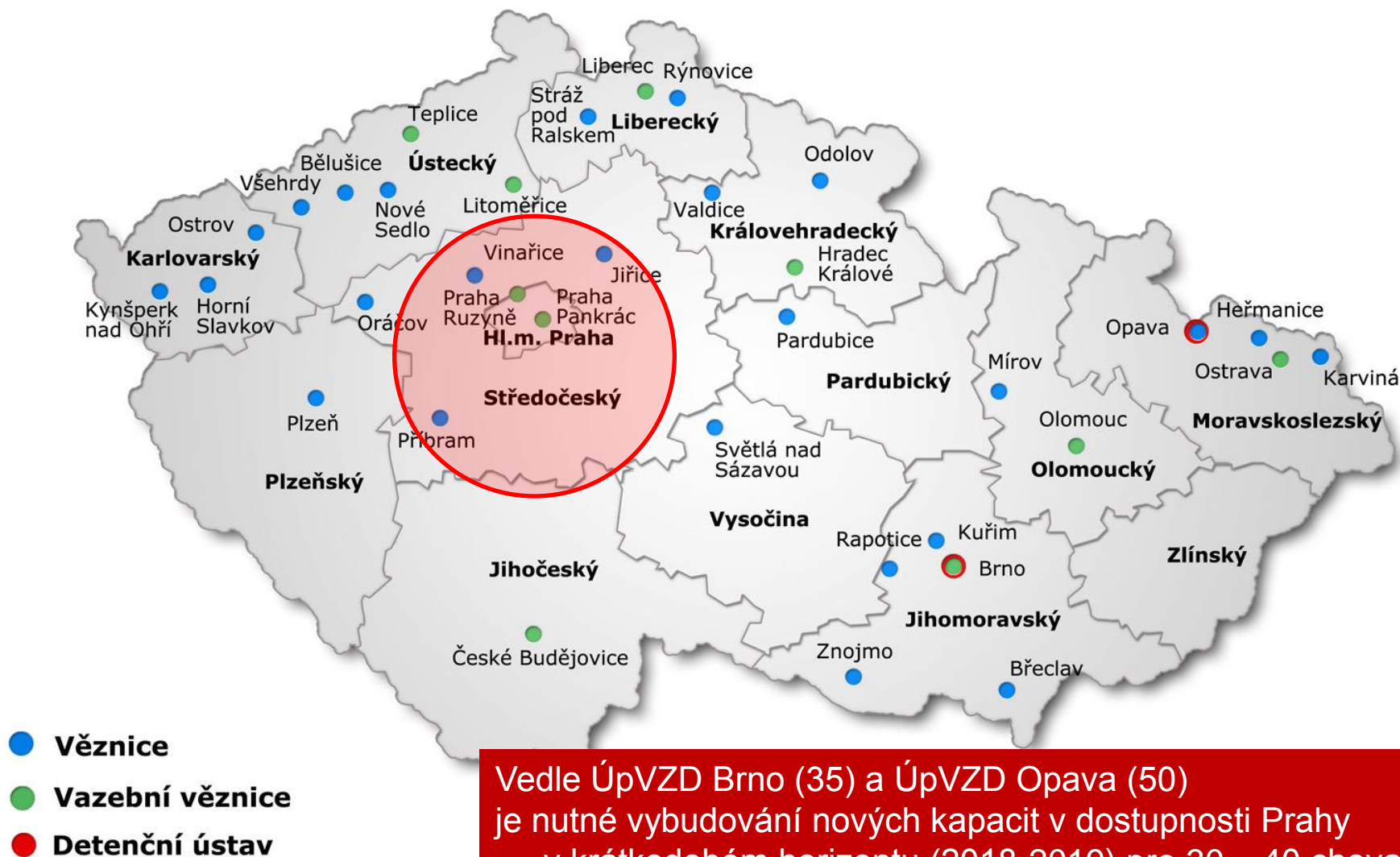
výhledově 60

- psychotické poruchy
- poruchy osobnosti
- mentální retardace
- sexuální deviace
- nezařazení

POTŘEBA NOVÝCH KAPACIT

Vedle ÚpVZD Brno (35) a ÚpVZD Opava (50)
je nutné vybudování nových kapacit v dostupnosti Prahy

- v krátkodobém horizontu (2018-2019) pro 30 – 40 chovanců
- ve střednědobém horizontu (2022) pro 200 chovanců

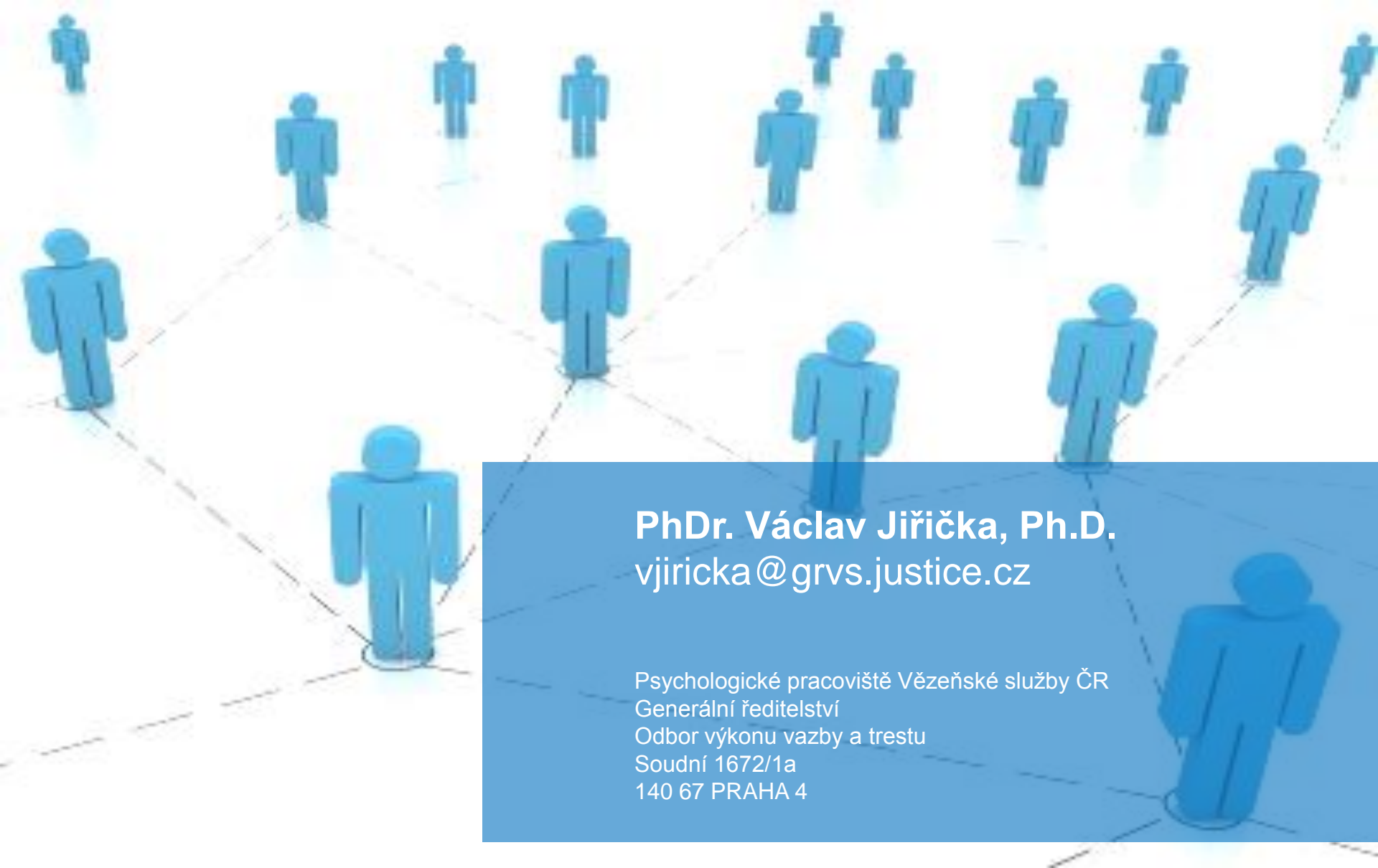
PŘÍKLAD ZE ZAHRANIČÍ: NĚMECKO (1/2)

- od 30. let 20. století; pro pachatele závažné násilné či sexuální trestné činnosti, kteří představují dlouhodobé nebezpečí pro společnost;
- v 90. letech asi 40 nových případů ročně;
- 1998: případ Dutroux > zmírnění podmínek ukládání detence
- 2002: možnost dodatečného uložení PD již odsouzeným pachatelům
- 2004: možnost retroaktivního uložení PD pachateli závažného, násilného či sexuálního TČ
- 2009: rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva (ESLP) ve věci M. proti Německu > revize podmínek v ústavech a počtu chovanců
- Ústavní soud vymezil sedm ústavních požadavků.

PŘÍKLAD ZE ZAHRANIČÍ: NĚMECKO (2/2)

- zachování principu ultima ratio
- individualizace a intenzifikace
- motivace odsouzeného
- oddělení (fyzické i obsahové) detence od výkonu trestu odnětí svobody
- minimalizace režimových omezení
- právní ochrana a pomoc
- trvání opatření jen po nezbytně nutnou dobu

PhDr. Václav Jiříčka, Ph.D.
vjiricka@grvs.justice.cz

Psychologické pracoviště Vězeňské služby ČR
Generální ředitelství
Odbor výkonu vazby a trestu
Soudní 1672/1a
140 67 PRAHA 4